

# Пријоморске новине

лист ССРН општине Будва

излази петнаестодневно

година V број 102. 25. март 1977.

цијена 2 динара

Уочи туристичке сезоне

## ГОДИНА КВАЛИТЕТА

Година која је пред нама, она туристичка, за све оне који се укључују у сложену машинерију званију туризам, допоједе многа ишчешња. Не само онима који раде у хотелској кухињи, на речепцији, за агенцијским путем, иза трговачке тезге, на коридору бродића или такси чамца, него и онима задуженим за чистоту улица, плажа, паркова,

домаћицама које прве госту називају „добро јутро“, најкраће речије — свима нама.

Баш тако — свима нама. Јер, то и не треба истицати, туризам је оно од чега живимо, наша садашњост и будућност. Права бриза и заостак, многима само и једини у оквиру радног места или као друштвено задужење.

У току овога мјесеца на многим скуповима и састанцима биће ријечи о томе какве ћемо све обавезе, у оквиру свог колективија или појединачно, преузети да се задаци за припремање туристичке сезоне што је могуће боље обаве, а тиме да се постигну и најбољи могући ефекти туристичког привредавања. Сви ћемо имати прилике да те задатке нађемо у материјалу који је припремљен а који је, као прво, разматрала Општинска конференција Савеза комуниста Свакасо, за његово оживотворење и осмишљавање најпознатији ће бити чланови Савеза комуниста, али ништа мање неће бити обавеза и свих оружаних да допринесу да се задаци који из њега произиђу изврше одговорно и квалитетно. Јер, дића на цркве и мраве овога пута не би смјела да се дозволи чити толерише, сви у овом случају морамо бити — мрави.

Самоуправни органи „Монтерегрутис“ признатили су да се ова година прогласи „годином квалитета“. Зашиг баш ова? И лакују је, наиме, јасно да у туристичкој привреди не иде како бисмо жељели и како би требало. Узрочника за такво стање има доста. Један је такве природе да погађа све нас појединачно, своји се на наш лични однос према туризаму у цјелини и на поједине његове дјелиће. А шта смо он, ти, ја, ми или они у свemu томе криви? Довољно је да се, онако за себе, присјетимо како смо се прошиле године односили према свом радним обавезама или према госту који је боравио у мном или твом стану па да видимо да све није било у реду. Није, а и неће бити ако свој однос, гледање, своје понашање према туризаму и туристи не промијенимо.

\*

Општинска конференција Савеза комуниста разматрала је ових дана актуелне проблеме у туризму. Излагање др Милана Радовића и остale материјале доносимо у наредном броју.

## Другу Титу трећи орден хероја

На проширејој сједници Извршног одбора Општинске конференције Социјалистичког савеза радног народа, која је одржана 16. марта, једнодушно је усвојен предлог да се другу Титу по трећи пут прогласи за народног хероја Југославије. То је израз жеље свих радних људи и грађана будванске општине, који се пријужују грађанима који јеле наше земље.

На сједници је формиран иницијативни одбор за оснивање удружења за професионалну оријентацију, у који су именованы: Мијорад Драговић, предсједник, Крсто М. Марковић, секретар, Вера Поповић, Пере Гргечевић и Весна Лековић.

Изабрани су и делегати за Скупштину Матице исељеника Црне Горе: Марко И. Кујлач, Светозар Радуловић и Лазо П. Гргечевић.

## Спомен на славну битку



Тачно прије три и по деценије, 25. марта 1942. године, одиграла се славна битка на Паштровици у којој су се народни борци супротставили четрдесет пута борњијем и много боље наоружаном и опремљеном непријатељу.

На слици: Пеко Лијешевић, пуковник у пензију евоцира успомене на тај значајан догађај.

## Уз монографију „први црногорски батаљон“

ОВИХ ДАНА изашла је из штампе књига „Први црногорски батаљон Прве пролетерске народнослободилачке ударне бригаде“. Тим поводом желим да истакнем да је почетком јануара ове године Издавачки одбор обавијестио Општински одбор СУБНОР да ће она изаћи из штампе у марту мјесецу и замолио нас да обавијестимо све борце овог батаљона и породице погинулих другова да могу, уколико желе, поручити ову спомен књигу по цијени од 120 динара. Овај Одбор обавијестио је сваког борца и породице палих другова, као и друге

ште труда могли избјећи. Не ради се само о штампарским грешкама, које су бројне, већ и о низу других података које мијењају имена погинулих другова, вријеме, место и услове по гибије, мјесто рођења и једицу, што све вријеђа породице погинулих другова: Иако не смо никакву одговорност за ове и друге пропусте, у име Општинског одбора СУБНОР извијавамо се породицама палих другова и појединцима.

Рако Дулетић, предсједник општинског одбора СУБНОР



— Још само да се договоримо чиме ћемо да правдамо слабе пословне резултате уколико ово јељто не буде кишовито!

Карикатура: М. Пејић

У саставу овог Батаљона с територије наше општине — из Паштровића, Маина, Врајића и Побора — борило се 70 бораца од којих је 28 погинуло, а исто толико их, је рањено. Четрнаест бораца погинуло је 1. децембра 1941. године у бици на Пљевљима, а 14 их је пало под заставом Прве пролетерске бригаде.

Цијенимо труд и залагање другова који су учествовали у издавању ове веома значајне публикације о борбеном путу Прве пролетерске бригаде, првијенца наше револуције, и поносни смо што је овај наш крај дао достојан удио слави и величини ове јединице. Међутим, у књизи најлајзимо на веома много нетачних и недоречених података који су се с мало ви-



# Симбол наше борбе и наших тековина

УЗ ЈУБИЛЕЈ  
ДРУГА ТИТА

**Н**А СВЕ ЉУДЕ с којима се сретао — а утоко прије и више на оне с којима је сарађивао — друг Тито је остављао неизбрисив утисак. Његов живот, ријетко богат и садржајан, био је испуњен више дјелима него данима. У њему се, почев од Октобра у Русији до дана данашњег, веома релјефно оцртавају четири поглавља, која представљају четири изузетна до приноса свијету марксизма и демократије. Не зна се које је раздобље веће, значајније и величанственије. Оно од прије 40 година када је рехабилитовао Комунистичку партију Југославије, која се налазила пред распуштањем, и дошавила на њено че по створио не секту вјерника, већ партију маса, која ће постати широки политички покрет и предводнички одред радничке класе и радног народа, ударна песница револуције? Или када је 1948. године, у духу властитог антидотматизма, устао против сваког туторства, идеологије притиска и „јединог пута“, проглашавајући, не без опасности и ризика, пуну сувереност револуције и југословенског пута у социјализам? Када је прије че тврд стоећа, развијајући даље стратегију аутономног развијача, приступио практичном остварењу идеје о са моуправљачком социјализму као најбржем демократском путу класе до пуне власти, а затим и до њене властите негације — антikласног друштва? Или када је у послијератном периоду, опијући се немирним временима у којима свијет живи, тражио најбољи пут да се стигне до мира, упркос свих блокова, и то развијајући филозофију и политику активне кога зистиције и несврстаности?

Пошто је немогуће одговарати ње питање које је најзначајнији допринос друга Тита ризници марксизма-лењинизма, није чудно што је његово име — парадизијији ријечи Едварда Кардеља — одавно прешло границе наше земље и постало својина свих оних којима је мир егзистенцијална потреба, који устају у одбрану свог националног бића и постојања, изградње равноправне заједнице народа, ослобођења од свих облика израђивања, покоравања и тлачења, отклањања сile у односима међу државама и народима. Зато је Титово име, симбол борбе у рату и миру, постало и израз хуманистичке визије једног новог свијета који ослобођен стражи од уништења човјека од стране човјека, неће знати за ратну грозоту и пустош, ани малност у човјеку и међу људима и народима.

„Нама, Титовим савременицима“ — наставио је Едвард Кардељ — тешко је све страно оцјенити сав објективни значај његовог дјела. Али, као непосредни свједоци Титове ријечи и акције, од његових првих историјских корака, знајмо да су оне биле покретач многих наших најважнијих одлука на судбиносним друштвеним проклетницама. Зато Титово дје-

ло представља један од оних историјских феномена на којем ће се трајно инспирисати социјалистичка и свака друга прогресивна мисао и акција нашег друштва“.

„...Тито је могао“ — ријечи су друга Вељка Влаховића, „вјечног младића револуције“ — „да буде покретач револуционарне борбе и организатор побједе у тој борби баш због тога што је схватио дубину антагонистичких односа у старој Југославији, што је утицао на мијењање односа снага покретањем милиона људи да темељито кидају с прошлочију и да се дефинитивно оријентишу према будућности, према социјализму, што је умно непрекидно одржавати интересе радничке класе. Он је извлачио поуке из најновије историје револуционарних борби, када су поједине личности и покрети — ма колико биле храбре и искрено ујерене у неминовност побједе социјализма

ЗОВУ НАС: ТИТОВ НАРОД, ТИТОВА ВОЈСКА, ТИТОВА ЗЕМЉА — ТИТО ЈУГОСЛАВИЈА ПОСТАЛИ СУ НЕДЈЕЉИВИ. ЊЕГОВЕ РИЈЕЧИ БИЛЕ СУ ПОКРЕТАЧ НАЈВАЖНИЈИХ ОДЛУКА НА СУДБНОСНИМ ДРУШТВЕНИМ ПРЕКРЕТНИЦАМА

— тријеле поразе, јер су се напле изоловане у борби“. Према ријечима др Владимира Бакарића, друг Тито је један од ријетких руководијаца, и то у свјетским републицима, који је знао приступити човјеку с разумијевањем и побудити у њему оно што је најбоље. „Кад је онтар“ — истиче Бакарић — „општина му није убиствена, већ увијек помаже, и то помаже на свим подручјима, не само на политичком. Кад га проматрате, видите да је то човјек данашњице, да жији по сувременим принципима, без остатака разних старијих схватања и без старијих навика“. Указујући на Титово необично велико ра-

зумијевање за васпитање дјеце и омладине, Бакарић завршава: „Тито је и код нас и у свијету постао симболом свега оног што су народи Југославије у току овога рата учинили, свега онога што су постигли. Он је постао симболом наших страдања, наше борбе и наших тековина — зову нас: Титов народ, Титова војска и Титова Југославија. Све оно што данас афирмира Југославију — то је Титово. Тито и Југославија постали су недјељиви“.

„Хуманост је увијек била“ — изјавио је друг Блајко Јовановић — „Титова особина и када је био у питању живот једног човјека и

када, се, на примјер, рјешавала судбина ријењника у народно-ослободилачкој борби, у свакој ситуацији људи су били најдрагоценји“. Он је указао затим на још једну Титову особину — на скромност која никада није била намјештена: она је извирала из његове личности, ујверења да људе треба цијенити према ономе што чине, а не како спља изгледају.

Објашњавајући успјех борбе македонског народа као резултат правилне и кристаљно чисте политичке линије Комунистичке партије Југославије, Лазар Колишевски наглашава да је друг Тито за вријеме читаве народно-ослободилачке борбе показио очинску бригу за Македонију и пртицај јој у помоћ савјетима и људима у најтежим моментима... „Зато је Тито у очима македонског народа симбол слободе, напретка и националне равноправности“. Нешто слично рекао је македонски књижевник Димитар Митров: „Никада народ у Македонији није имао тако добре ријечи које би упутио једном човјеку, једној личности... Ово је бесумње због тога што је Тито нашем народу не само широко открио свијетле странице његове херојске прошlostи, дајући још више живота његовим илиденским традицијама, већ што му је отворио пут ка слободи, уистину независном животу и изградњи сајализам“.

О Титовој љубави према човјеку говори и Јосип Џази, који је у његовим ријечима осјетио толико топлине и бриге како за јединство Партије, тако и за човјека. „Оно што је узимао од људи у разговорима и дискусијама, ако се тако може рећи, враћао је прочишћено, разјашњено, избрушене. Највише ствари друг Тито умио је да нам објасни најједnostавнијим ријечима...“

Безброј је историјских датума, који су најнепосреднији везани за име и дјело друга Тита. Године 1950. први пут у историји социјалистичког друштва, почело је — и то у Југославији, земљи нашој и Титовој — да се примјењује радничко самоправљавање. То ново поглавље у развијачку социјализма омогућило је огромно стварајаштво, истакло улогу радног човјека у социјализму, непосредног производија као градитеља и управљача у социјалистичком друштву.

Разумљиво је што је омладина узела Титов рођендан за свој празник. Према ријечима генералпуковника Вељка Ковачевића, она је то учинила „да би и на тај начин потврдила иерархијско јединство Тита и омладине како у рату тако и у миру, да би му изразила захвалност за оно што је за њу учинио и што чини, бринући се о њој као о крупој друштвеној снази, која ће знати да понесе даљи друштвени развој у духу његовог учења и дјела“.

Тито је на све људе с којима се сретао остављао неизбрисив утисак. Његова појава на позорници савремене историје отворила је нове видике народима и нове путеве у борби за социјално ослобођење и за изградњу социјалистичког друштва.

## Припрема жена за општенародну одбрану

Револуционарне промјене и социјалистички развијати наше земље измијенили су друштвени положај жене, која је изшила из оквира патријархалне породице, укључујићи се у све друштвене токове и активно учествује у непосредној производњи, образовању, култури и здравству. Према својој бројности, друштвеној функцији и способностима освједоченим у току народно-ослободилачке борбе, она има значајну улогу и у систему општенародне одбране, територијалној одбрани, цивилној заштити у омладинском борbenом јединицама, друштвено-политичким и организацijама уздруженог града.

С обзиром да чине више од половину наше становништва, жене ће се у евентуалним ратним условима појавити и као активни учесници у свим видовима отпора не пријатељу. Оне ће обављати економске, политичке и информативно-пропагандне задатке, а за неке од њих су по самој својој природи, незамјењиве. Да би се обука и припрема овог дијела будућих обрамбених снага нашег друштва — а то је задатак који заслужује посебну пажњу — спровела на вријеме, у оквиру Општинске конференције ССРН треба формирати комисију за припреме и рад са женама у ратним условима. Њена активност планира се у про-

граму рада, при чему се води рачуна о свим врло сложеним и разноврсним задацима који ће се постављати пред жене у случају рата.

Неопходно је већ сада предузети мјере за организовање идејно-политичког и васпитног рада са женама, њиховој објективној информисање и упознавање са карактеристикама савременог рата и његовим последицама, с потенцијалним агресорима и методима њиховог дјеловања и пропагандом. Упоредо с тим, треба обучавати жене да рукују оружјем и средствима заштите и самозаштите, како би могле да пружају акти внији отпор и допринос колективној и личној заштити од последица непријатељских дјеловања. Програмом ће се предвидјети упознавање жене како треба да функционишу органи власти, друштвено-политичке и остale организације на евентуално привремено запосједнуту територију од стране не-пријатеља, при чему ће се указивати на послеџије које произлазе у случају панике и психичких траума. Ово је утолико неопходније што савремени рат и потреба да сваки грађанин брани стечене тековине диктирају што масовније учешће жене у општенародној одбрани.

Перо КНЕЖЕВИЋ



Пред спомеником у Шумарцима

## ПОСЈЕТА КРАГУЈЕВЦУ

У оквиру прославе 8. марта — Међународног дана жена 32 дружарице са појачањем наше општине посетиле су у режији ООУР „Јадрантурист“ Крагујевац: споменик у Шумарцима, то крваво светилиште слободе, Спомен-парк и Спомен-музеј. Био је то дирљив и незабораван сусрет с „последњим поздравима ројотелима и стварима стирељаних ћака: писмима, свескама, ћачким капама, ћачким књижицама и оловкама. Нарочито нас је импресонирала марамица једног ученика, изгужвана у тренцима безнада. Тамо је смјештен и „Првени барјак“, вјесник нашег самоуправног социјализма. Сви ти сусрети остаће као незаборавни у сјећањима активисткиња Будве, које су биле одушевљене и Дјечјим вртићем — прекрасном кућом малишана.

Учеснице излете разгледале су и неколико уступних мјеста: Златибор, Титово Ужице, Чачак и Опленец.

Пут од Будве до Крагујевца — дosta дуг и напоран за старије особе — све нас је одушевио. Ђепота виђенога и незаборавни доживљаји засјенили су тешкоће, тако да је излет био за све пријатан и веома драг. Овоме је знатно до- приноси и ООУР „Јадрантурист“, а нарочито њихови возачи САВО ГРАЦУН и БОЖКО СТАНИШИЋ.

Славка НЕДОВИЋ

## АКТУЕЛНЕ ТЕМЕ

## Морал „двоstrуког човјека“

**М**орал представља вид надградње једног друштва, а састоји се од промјенљивих норми којима се регулишу понашање, мишљење, осjećање и воља човјека, његов однос према заједници, дому, роду и другом човјеку. Он ове норме доживљава путем „унутрашњег гласа“ који људи називају савјешћу. Будући да морал извире из самог друштва и осмишљава га, он је увијек класно одређен. Моралне норме усвајају се под утицајем објективних околности. Не постоји никакав вјечити морал, који је производ и средство стварног, материјално заснованог историјским промјенљивог жијела.

Оно што карактерише буржоаски морал јесте несклад између ријечи и дјела, што је и разумљиво, јер је у тајкому друштву све подређено приватном и егоистичком интересу. Основу социјалистичког морала представља друштвена производња и својина, а највиша вриједност је човјек. У социјализму радију људи своју радост и срећу везују за друге људе, а то остварују удруженіи у различним асоцијацијама на бази представа за производњу у друштвеном власништву. Овде је услов слободе појединца-слобода свих. Управо стога друштвена условљеност човјекове свјести, универзалности и стваралаштва доводи до усклађивања личних и друштвених интереса. Стога морал социјалистичког самоуправног друштва не може бити пројект егоизмот, грамзвишћу, спекулацијама, малограђанској комбинаторици и подваљивању људима. Морални захтјев солидарности, једнакости и равноправности произлази из објективног положаја радничке класе и није у супротности са захтјевом да лични интереси буду подређени општима. То је већ видиши облик и квалитет човјекове свјести.

Пракса показује да ни у самоуправном социјалистичком друштву нијесу сви људи на висини социјалистичког морала, већ да у том погледу неки за друштвеним ходом заостају, да испољавају искривљено морално понашање. Снискају да нијесу свјесни да социјалисти чији морал истиче узајамну повезаност и одговорност, потребу поштовања старијих, дисциплину патриотизма и самопожртвovanja у раду, одговоран однос према друштvenoj имовини, потребу љубави, другарства и пријатељства, лијепог понашања и уважавања личности других људи с којима у раду или животу комуницирају.

Индивидуална појава двоструког морала је заостатак из пораженог друштва, које је било свестрано отуђено. У њему је постојала тежња за владањем и посједовањем, доживљавањем других људи као средstva за успон или као непријатељске сile. Постојао је двоструки морал: један „пријатни“ и један „службени“. Ту је морал био лицемјеран, јер је процјењиван кроз пријму себичних интереса.

Жеља за посједовањем није ни код још инче-

зла, као ни бирократизам према радном човјеку. Живе и у нашим срединама ком плетни лицемјери, који су једним ликом окренути својим себичним интересом, а другим према јавности. Они своје уске интересе претпостављају друштвеним интересима. Вјешто се довијају да очувају себични интересе и веома су осјетљиви када им неко покуша стати на пузњикову аморалној пракси. За њих је морално да себи повећавају лични доходак који радом не стичу. Више су хвалише него радише. Од „добре“ су куће и племена. У свом братству имају „заслужне“ појединце, плећнате „функционере“, који су у стању да им прискоче у помоћ ако се нађу у невољи. Могу они да на свом лицу имају и крупне флеke, али ако буде стани-пани, нећe остати на цједилу: помоћи ћe им „плећати рођаци“. Таква „помоћ“ им ствара климу да још увијек могу да егзистирају и грицкају оно што су други радом стекли. У стању су да лаж претvaraју у „истинu“, да изигравaju истinske patriote, da ispekulišu, varaju, da sa љudima manipuliraјu као са цаковима. — Шта они не bi урадили да очувају своје профiterke pozicije? Нијесу они лакоми само na материјalna добra ovoga svijeta; они су veoma slavohleplji, karijericisti, građandomani, grubijani, pokapljito poltronji, provokatori, intriganti, poveri, frizeri, opsečari. — Fužka јu они na sve ono što predstavlja tekovine naše revolucije i svakodnevnje samoupravne akcije. Они се za kurs samoupravljanja dekla rišu na riječima, a na dječju ostaju oporutništve i лицemjeri. Сve u svemu, они na neki начин још увијек уелиjevaju da prisvajaju za себе dio viške rada koji niјesu sami stvorili nego ga je stvorila radnica klase.

Шаролика је дружина ових моралних Дон-Кихота и замаскираних критизера. За њих је морално ако продају честицу непокретности која никада није била њихова, да подигну породичну кућu туђим радом или шпекulant skim vijekom stogodišnjeg credita da bi se bogatili rentijskom, da se возиšu u kolima која су купили na превaran начин и новcem добијеним na kočki od neke naivne „жртве“, чија су djece остала bez zimnice. Ovakvi подвizi za њih mu dođu као kvali-herojevo, vještine snalaženja.

Галерији poltronu sa двострукim moralom придрžani su na kraju još jednog filog „gospodina“ koji ne voli da radi, a prima debele parpe od dруштва пуком чињеницом што је veoma „заслужан“ за своје друштво, u име којег почесто узима rијеч na зборovima „der viša moderniša“. Иначе, он доста ћuti. Рекао би човјек да ћe изmislitи kvadraturu круга, a он вреба ли вреба као „мачка из засједе“ и сања o великој karijeri, o koračima do nebа. — И, tako му пролазе dani. Мијењају се пролеће и љета, mirne jesenje и досадне zime, a on — остајe непромијењен — kamo dipleks, u punom smislu riječi.

Једина незгoda za ovu tужnu братију двоструког морала јесте то што нагло raste svijest radnih људi, који takve propoznaju i stavljaju na „prava“ mesta, preduzimaju prije ili kasnije одgovaraјућe mјere da их dovedu do spoznaje, da ih napravi према pumakovom „radu“, односno nerađu. Они још mogu donekle da grijcaju u miru dok сe (još uviјek) provlači pojava da сe može dobro živjeti od nerađa. Но, ваљda i они већ osjećaju da сe сrebuju raznici, da više neće moći podnosi svoje fakture radnickoj klasiji.

Кроз ослобођење rada radnika klase ћe se ослобoditi takvih лицемјera, parazita i danubra.

Mr Драго Станковић

## НАШЕ НАРАВИ

## ТРЧИЖАБОКРЕЧИНЕ

ЛИЈЕПО је КАД ТЕ ЈУДИ САВЈЕТУЈУ како да будеш и останеш на правом путу. Liјepo је dok је u границима добронамјernog и људskog. Али, kad savjeti poprime karakter malograđanštine, kad их prožme љudska zloba, завист, интригантство i ко зна шта још горе од тога... dođe чovјeku da tim „savjetnicima“ sve TO тресне u лице. TO што bi сe, можда, „tracijžabokrečinom“ moglo nazvati, aко сe ruknicije imena ne можемо сјетiti...

Овако говори један обичан млади чovјek, који је тек недавно дошао u нашу срединu с намјerom da u њој i трајno останe. Da јoj поклони шto може i dođi i шto zasluzki. И објашњава како izgleđaju te „tracijžabokrečinu“:

— ... Пријателу, баш mi te жao! Зар баш nizde друго nisi mogao, па дошао ovde?! Јуди су ovde ovakvi i onakvi. Груbi od gorę — шta da ti pričam! Pazi da se komе ne zamjeriš, pazi s kim u kafanu ulaziš!

— ... Moraš pronaći kakav начин da se uvezesh u neki forum. Da poхваташ vese. Иначе, bolje da se vratиш odkle s došao.

— ... Ako misliš da uspijesh drži se тога и тога. Jest da je nestposoban, jest da je nepošten, ali je bog i batina. Taj зна с kим треба i како треба.

— ... Икс и Испилон се не подносе. Drži se obojiče, али ако буде stani-pani, знај da Испилон има jače vese.

— ... Ne vjeruj nikome. — Подвалићe ti, слагаћe. Ako nemasi para, образ ti ovde sigurno neće pomoci.

— ... И тако даље, и тако даље. Што više pozanika, то više i „savjetnika“. Свако прича o другимa, нико o себи. Али, нико ни да каже част изузетимa. Испада — сви smo исти

Da ли smo bash ovakvi kao шto јedni o drugim pricamo? Не да bog da јесмо! Ипак — без „tracijžabokrečina“ као da ne можемо.

Вријedi li da se zbez togata забринемо? Свакако!

Хармонични међуљудски односи, међусобно поштовање и повјерjeњe људи u једној средини — важно су političko pitanje. „Tracijžabokrečinе“ nisu показатељи хармоничних односа, већ симптоми нечег другог. Нечег што обично тиљa, али може и жестоко da opeče. Зато бисмо na vrijeđe morali uzeći slušaliće, pa boje oslušnijuti. Ставити наочари, па boje pogledati — зашто је то тако? Да се случајно nekad ne bismos opekli!

— Није to све „tracijžabokrečina“, има u tome i istinu! — рећи ћe неко. С тим ћe se одmak složiti други, трећи, можда и четврти. Безмalo, отkrisimo ponovo Ameriku! Имамо ли право na oredje?

— Ne! Зaboravili smo једну велику ситницу — Марксове rијeci da су filozofi oduvijek само razlikito tumaciли свијet, a radi se zapravo o tome da se on PROMIJEINI.

Шта smo учинили u ovom pravcu? Готово nista! Шта onda da chinimo?

Da onima који dolaze da живе u нашoj sredini, кажемо само — будите vrijeđni i pošteni! A da сви u zajedничki kutak sreće izdvojimo само po atom љubavi, međusobnog поштovaњa i povjerenja i da od тога створимо — oružje. Pa da nam нико nista ne može!!!

M. P.

## У посјети другу из славног stroja

На дан њеног формирања, u stroju Prve proleterske brigade u Rudu, u prvoj Црногорском батаљону (Ловћенском), u другој чети, Цетињско-приморској, u plazjadi прослављених ратника добио је први официрски по ложај командир вода Шпиро Шпадијер, подофицир бивше Југословенске војске, члан КПЈ од 1941. године. Са нашом armiјom, тога дана рођеном, растао је и Шпиро Шпадијер: од командира војда до замјеника командира и командира чете, замјеника батаљона и команданта батаљона. Почетком децембра 1944. године први пут је напустио stroј Prve proleterske brigade. Историјат овог батаљона је животни пут Шпира Шпадијера, професионалног војника и узорног команданта. У славу овог батаљона унисио је себе самог. Без Шпира Шпадијера Батаљон би био сиромашнији за једног изузетног јунака и комунисту.

У часовима када му његови најближи, чијом је пажњом окружен, буду читали странице ове књиге, Шпиро ћe се u mislima vrati stroju u Rudu, Romaniјi, igmanском ledju i marшу, Cincavini i Bečerinović, svojoj čete, na čijem se čelu, iako teško rađen, obračunavao s jurišilama Pavla Čurishića, Kočić, Bugojno, Ljivno, Ivan-sedlo, gdje je Prvi bataljon vodio teške bitke — sve su to nezaboravni momenti iz sjećanja oвог војnika i ratnika. Zelengraga, Zlatni Bor, Balinovač, Kraljino brdo, nabuđala Drina, gdje su se vodile odсудne bitke naše revolucije, — svuda je Shpilo Špadijer bio u žikji događaja. Drvar, gdje kao slušalač Oficirskog škole s pištoljem u ruci južiša da zatvori put Skorčevićevim padobranicima: u toj natčovječanskoj borbici, gdje je trebalo goloruk oteti oružje od neprijatelja i njime zaštiti prikladne pećinu u kojoj su se nalazili Vrhovni štab i drugi Tito, Špilo je bio među prvima.



# БУДВА ДАНАС — ВЕЛИКО ГРАДИЛИШТЕ

**Б**УДВА ВЕЋ ГОДИНАМА СПАДА У РЕД НАЈБОГАТИЉИХ ОПШТИНА У НАШОЈ ЗЕМЉИ. ЗАХВАЉУЈУЋИ СНАЖНОМ РАЗВОЈУ ТУРИЗМА И УГОСТИТЕЉСТВА ОВА ОПШТИНА, ТАКОРЕБИ, НЕМА НЕЗАПОСЛЕНИХ, ПА ЈЕ И НАЦИОНАЛНИ ДОХОДАК ПО ГЛАВИ СТАНОВНИКА ДОСТИГАО САМ ЈУГОСЛОВЕНСКИ ВРХ — БЛИЗУ 3000 ДОЛАРА! СТАНДАРД ЖИТЕЉА БУДВАНСКЕ КОМУНЕ ДАЛЕКО ЈЕ ИСПРЕД ОНИХ У СЈЕВЕРНОМ ДИЈЕЛУ РЕПУБЛИКЕ, ИЛИ У ОСТАЛИМ МЈЕСТИМА У УНУТРАШЊОСТИ НАШЕ ЗЕМЉЕ.

**К**АДА ЈЕ У ПИТАЊУ СТАНДАРДА, постоје извесне аномалије. Годинама овде друштвена рента није правилно захватана, већ се добрим дијелом сливала у приватне цепове! Због то га се лични стандард појединца развијао на рачун друштвеног. Већина грађана има велике куће и удобне станове, кола, гараже и друге услове за комотан живот. На другој страни, будвански основци још увијек стичу знања у бившој аустријској касарни, пошта је смјештена у нефункционалној старој згради, пијаце и продавнице нису на нивоу познатог туристичког места...

ЗА ОБЈЕКТЕ ДРУШТВЕНОГ СТАНДАРДА 179 МИЛИОНА ДИНАРА

Сјесни да помањкање објеката друштвеног стандарда прво увељико штети њима, а друго осиромашује туристичку понуду, Будвани су ријешили да „окрену лист“. Током протекле и ове године ударени су темељи многим крупним објектима, тако да се с правом може казати да је Будва данас велико градилиште. У то се ујеравамо сваког дана,



Почели су радови на канализацији

слушајући буку компресора, крајнова и камиона која долази с готово свих страна, јер су и радилишта разасута по разним дјеловима града.

— Више објекта је подигнуто током претпрошле и прошле године, него за деценију или двије уназад (мисли се на објекте друштвеног стандарда) — кажу у Заводу за изградњу Будве. Илустрације ради, према грубим прорачунима, објекти који се тренутно граде у Будви, Бечићима и Петровцу на Мору, коштаје преко 170.000.000 минара, што,

мора се признати, није мала сумма.

Прво би казали ријеч-двије о објектима друштвеног стандарда који су већ завршени, да бисмо потом нешто више рекли о онима чија је градња у току.

Основна организација удруженог рада „Авала“ добила је недавно репрезентативан објекат у непосредној близини будванског парка. Он већ постаје „мета“ објектива фотопортрета домаћих и страних туриста, а што је посебно важно, „Сунце“ свакога дана привлачи све

више гостију. Према ријечима запослених у овом изванредном објекту, промет је више него задовољавајући.

Прије неколико дана, у непосредној близини раскрснице магистралног и пута који води према Подострогу, завршена је велика стамбена зграда коју је за тржиште изградило Грађевинско предузеће „Радник“ из Добоја. Како нас је обавијестио шеф градилишта „Радника“ у Будви Станоје Пешић, зграда располаже са шездесетак врло комфорних и функционалних станови и гарсоњера од по 78, 67, 52 и 36 квадратних метара корисне стамбене површине.

У непосредној близини хотела „Могрен“ управо се приводе крај радови на новој згради чији је простор намењен за рад разних агенција и представништава.

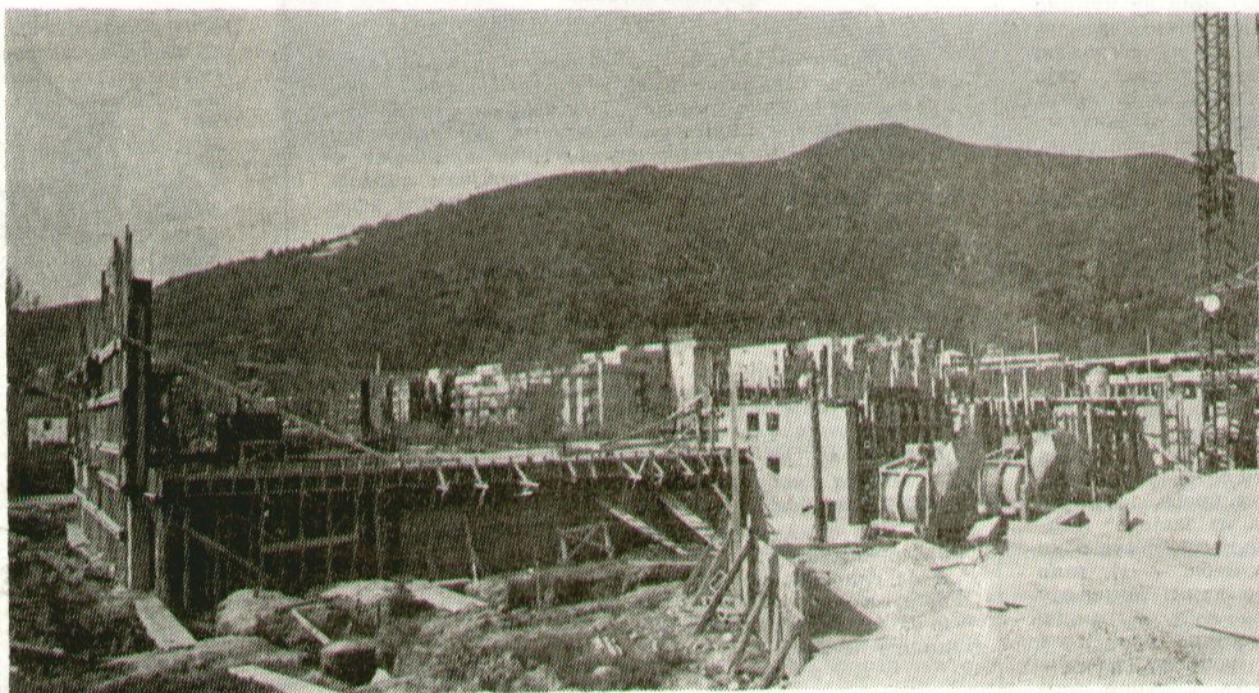


ва којих у нашем граду има више. Зграда представља модерно архитектонско здање и, што је веома важно, налази се на веома погодном мјесту.

Нова зграда Дома културе у Петровцу већ дуже времена је „стављена под кров“, али тренутно недостају средства за њено довршење. Ипак, очекује се да ће објекат потпуно бити завршен током ове године, тако да ће Петровчани, најзад, добити биоскопску дворану, салу за изложбу, просторију за одржавање разних састанака, што је недостајало граду.

ИПАК, НАВИШЕ ТОГА ГРАДИ СЕ САДА

На самом улазу у Будву, испод магистралног пута, увеклико су одмакли радови на изградњи новог тржног центра који ће бити највећи те врсте на Јадрану и након чијег ће довршења бити на задовољавајући начин ријешен проблем снабдијевања становника, привреде и многобројних домаћих и



Градилиште поште

них туристичких објеката, који су обухваћени у објектима који су изградили већина страних туриста. Највећи део радова је већ завршен, а објекат је уједно и центар града. Највећи део радова је већ завршен, а објекат је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

Будва ће бити још један од највећих туристичких центара у Европи, а објекат који је уједно и центар града.

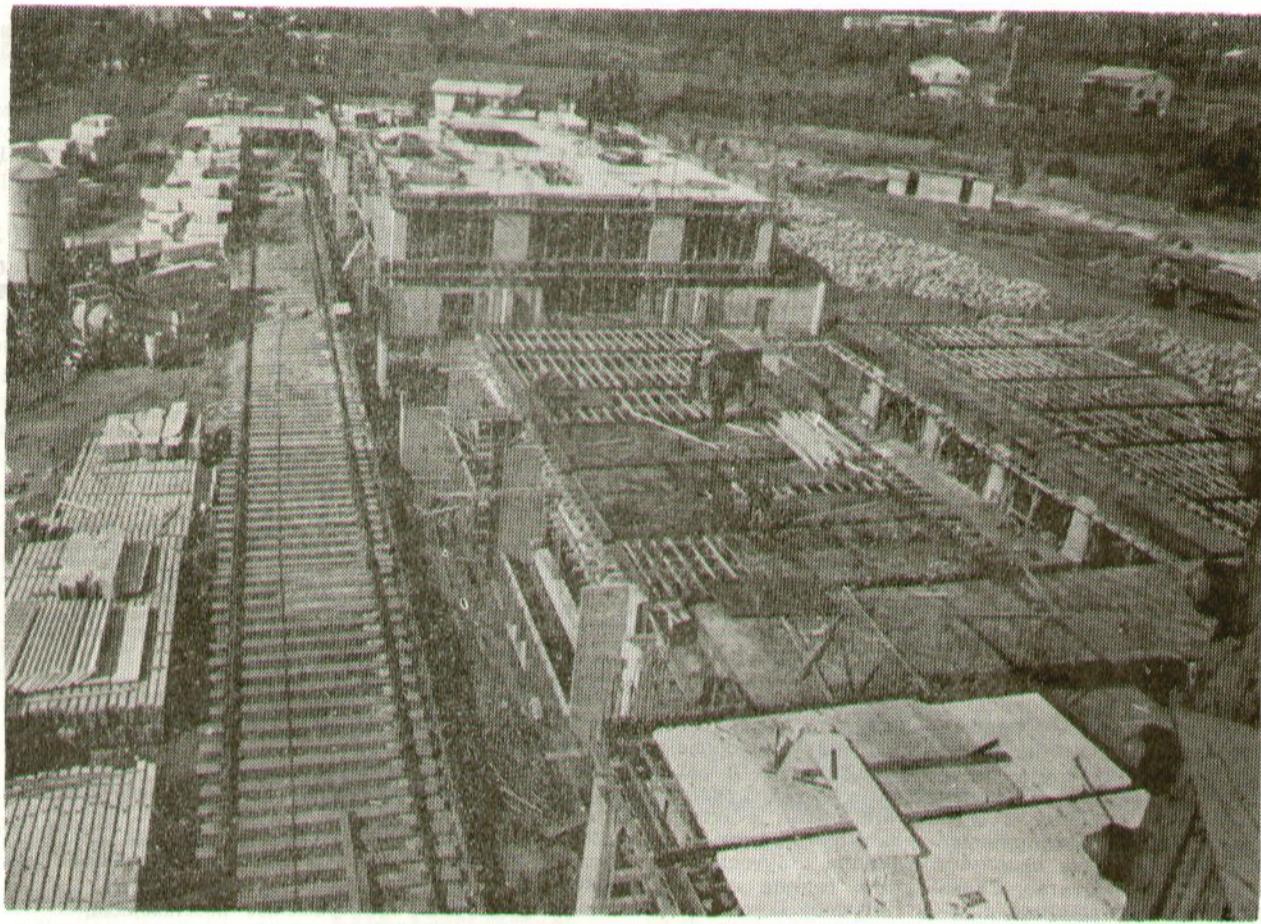
Будва ће

ГЕ

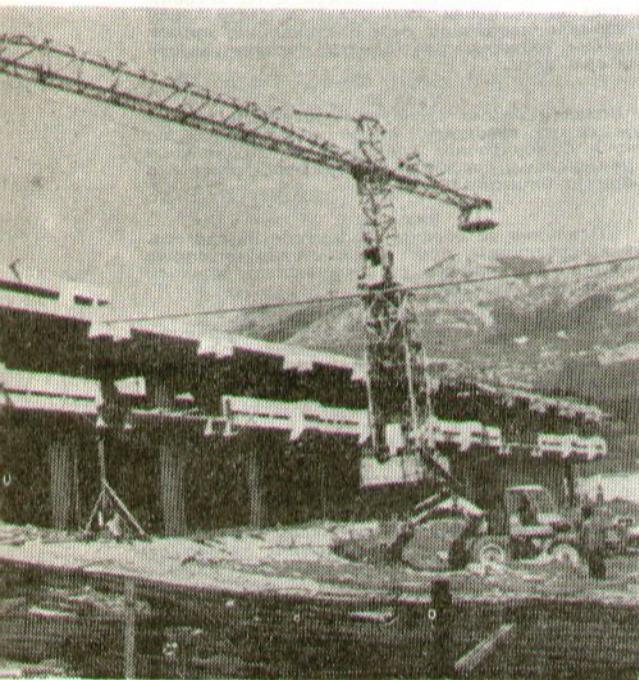
метрополе црно-а". Прва фаза ће скоро бити завршена изградњу специјализованих продавница робе за домаћинство, сухомесна, рибе и свежег ладишта, пословне, разних киоска мске, дувана и сушених производа. Половином априла ће бити завршени радови почеће изградња нове куће, занатског центра, паркиралишта и тд. Ускоро добити и пословни центар — толико недостаје, одавно очиглено у склопском простору је решаван — не само изградња надлежних, већ и структака финансијских

града — ООУР архитектура и урбанизам и ГИК „Рад“ из Београда — велико су одмакли.

Бројни домаћи туристи који ће љетос и убудуће буду стизали на будванску ривијеру, неће морати да узалудно покушавају да телефоном добију неко место у унутрашњости земље или, пак, у иностранству. Неће бити ни дугих редова испред поштанских шалтера, као у садашњој пошти, која је већ одавно „уско грло“. У непосредној близини хотела Будва гради се нова поштанска зграда која ће нашем граду донијети 3000 бројева на новој аутоматској телефонској централи, простране сале са шалтерима и друге погодности за обављање ПТТ саобраћаја. Према ријечима Јована Паовића, директора ООУР ПТТ у Будви, нова зграда ће бити завршена до средине љета, а до краја ове године ће бити монтирана сва опрема. Нова пошта биће, вјероватно, једина у Црној Гори која ће већ љетос имати уређај за ди



Основна школа — снимак са дизалице



центар

Најзад је из средине ће се изградити пословни центар (у пољу изнад пута) која ће

ректно бирање у међународном саобраћају, што ће учинити да туристичка понуда Будве буде знатно побољшана.

Један од најзначајнијих инфраструктурних објеката на будванској ривијери биће канализациона мрежа за подручје Будве и Бечића. На овом објекту, који ће стајати око 35 милиона динара, већ се уважено ради и према ријечима предсједника Општинске скупштине Бранка Иванчевића, већ љетос ће хотелскији у Будви моћи да се укључе у нову канализациону мрежу. Објекат ће бити грађен у фазама — прва ће бити завршена до краја године и за њу су већ обезбиђена средства.

#### УСКОРО ПОСЛОВНИ ЦЕНТАР У ПРЖНУ

Пржно и Милочер, мада већ афирмисана туристичка мјеста, још увијек немају градско обиљежје. Луксузни хотел „Мајстрал“ је усамљен, а мјештани морају за најобичније ситнице да одлазе у будванске самопо-

го лијепих, али и скупих објеката и зато се он ревидира. Комуналном предузећу из Будве, који је нови пројектант, дат је реалнији задатак и кроз мјесец да на пројекат треба да буде завршен. Према грубом прорачуну, за његову реализацију треба око 12 милиона динара, а договорено је да се конструкција финансира изведе на слиједећи начин: 50% од вриједности објекта финансираје извођач радова, а другу половину треба да обезбеди ООУР „Свети Стефан“ у заједници с Мјесном заједницом и самоуправним интересним заједницама општине.

У Бечићима се већ гради велико одмаралиште за потребе савезних органа (стајаће око 60 милиона динара), а у Бечићима, Рафаиловићима и Петровцу уређује се нове улице. Комунално-стамбено предузеће треба да почне изградњу нове стамбене зграде која је лоцирана испод Јадранске магистрале, а ускоро треба да почне и градња велике стамбене зграде у насељу Нерин у Петровцу.

Саво ГРЕГОВИЋ



Зграда за агенције



ИЗ РАДА САВЕЗА СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ОМЛАДИНЕ

## АКЦИЈА СОЛИДАРНОСТИ

На сједници Предсједништва и предсједника основних организација Савеза социјалистичке омладине, која је одржана 17. марта, омладинско руководство упознато је са широком акцијом „Недеља омладинске солидарности“ са омладином ослободилачких покрета Зимбабвеа, Намибије, Јужноафричке Републике, Палестинске ослободилачке организације, Антифашистичког фронта Чилеа, чији народи воде борбу за ослобођење од колонијалног и неоколонијалног јарма, укидање расне, националне и других видова дискриминације и воовојвојничких земаља Индокине и Африке.

Организовано је прикупљање „омладинског динара“ продајом пионирских најлепница, а у сали „Зета-филма“ приказан је 21. марта филм за ученике основних и средњих школа. Предвиђена је пријатељска фудбалска утакмица између ФК „Могрен“ и ФК „Петровац“. Акцији солидарности младих прикључио се и ООУР „Јадрантурист“, који је дао на употребу аутобусе бесплатно.

На сједници Предсједништва ССО формирани је Општински координациони одбор за праћење шампионата знања „ТИТО, РЕВОЛУЦИЈА, МИР“, који ће се одржати међу пионирима и омладином на нивоу основних школа. Шампионат знања одржава се поводом прославе Дана младости и јубиларне 40 годишњице доласка друга Тита на чело СКЈ. Преко шампионата у јубиларној прослави биће укључено више од 500 младих са подручја наше општине. Формиран је и Одбор за праћење Титових јубилеја.

## Примјер породице Медин

Дипломирани правник Желимир Медин предао је у име своје породице Општинском архиву у Будви оригинални рукопис „Шћепан Малог“, приповијетке Стефана Митрова Љубише. Колико се зна, ово је један од ријетких сачуваних рукописа неког Љубишиног дјела. Писан је латиницом и добро очуван.

Рукопис није датиран, а може се претпоставити да је настао око 1868. године. Наиме, „Шћепан Мали“ је прва Љубишина приповјетка објављена у штампи, и то у листу „Дубровник“ 1868. године. Други пут, за његовог живота, објављена је у збирци „Приповијетки црногорске и приморске“, штампане, такође, у Дубровнику 1875. године.

Породица Медин изразила је жељу да рукопис буде изложен у Меморијалном музеју Стефана Митрова Љубише.

Породица Медин поклонила је Архиву још један изузетно вриједан документ — концепт писма представника свих бокељских општина (укључујући и све општине с подручја Будве и Паштровића), упућеног „Сабору Хрватско-славонскому“ у Загребу 13. јула 1848. године, које се односи на питање присаједињења Боке и Далмације Хрватској. Концепт писмаписан је ћирилицом, по све-

му судећи Љубишином руком, с мањим исправкама и допунама, и представља велику вриједност као архивски докуменат.

Поклон старе и познате будванске породице Медин заслужује сваку похвалу, као лијеп примјер односа према вриједностима нашег културног наслеђа и настојањима да се оно сачува.

В. БРАДИЋ

## Корак даље у одржавању чистоће

У општим напорима да се већ за ову сезону учини корак даље у подизању општег нивоа чистоће, ових да на уведене су, уместо досадашњих канти, пластичне вреће, за сакупљање смећа. Њихова предност је мноштвом гострука, ради чега су у многим градовима добили „право грађанства“. Оне „гарантују“ максималну хигијенску заштиту и лако се чувају, у стамбеним блоковима, односно становима није потребно више за сваку ситницу силизити до сабиралишта смећа у дворишту, не за гађују околну, ослобађају власника свих брига које су канте наметале. Новим начином сакупљања смећа сигурно ће се изbjећи многе несугласнице између давалаца и корисника услуга, јер ви

ше неће бити преврнутих и прегуђених скоро никад покlopљених канти, што је имало за посљедицу непријатељске мируше у јокolini.

Увођење ове новине није било стихијично, него је услиједило тек након ширег консултовања са организацијама које имају искуства са оваквим методом, па је тек након сумирања туђих искустава извршен један овакав корак. Треба одмах рећи да Комуналне службе неће само на овоме стати него су у току разговори да се даља технологија у оквиру градске чистоће што прије осавремени, а тиме и оправдају улагања заједница, како по питању очувања човјекове околине, тако и на унапређењу комплексног утиска.

Миленко Обућина



Најдражак успомена: са другом Титом приликом његове посјете Милочеру

## Гостовање „Кањоша“ у Гравини

Крајем фебруара Фолклорни ансамбл „Кањош“ гостовао је у Гравину, у покрајини Пуља у Италији. То је било враћање посјете интернационалној фолклорној групи из Гравине, која је гостовала у Будви приликом одржавања првог фестивала пријатељства у Гравини под називом „ПУЉА У ЦРНОЈ ГОРИ“.

О дочеку нашег ансамбла, о незаборавним тренуцима које су наши момци и дјевојке доживјели у овом пријатељском граду разговарали смо с предсједником друштва „Кањош“ Светозаром Радуловићем.

— Сусрет чланова два друштва из земаља с различitim друштвеним и економским уређењима, углавном и улогама у свијету чију садашњост оптере-

ћује близка прошлост, био је врло интересантан. Пјесма, игра и младост учинили су да је дошло до ближег упознавања, склопљења су пријатељства а заједничка жеља свих била је поновно виђење.

Приликом нашег одласка, у Барију су нас дочекали југословенски конзулат Вељко Ичевић, представник Привредне коморе Југославије у Барију Раџа Секулић и представници друштва чији су били гости. По доласку у Гравину саопштен нам је програм боравка. За 19 часова заједнички концерт у згради позоришта. Концерт је отворило њихово друштво, а затим је наступио наш ансамбл са својим програмом. Свака тачка пропраћена је бурним аплаузом који се претварао у право одушевљење посматрача. У току концерта играчи су поздрављани аплаузом на отвореној сцени. Крај концерта претворен је у мали спектакл. На предлог нашег конзула Ичевића, поздравни говор и размјена поклона међу друштвима и градоначелника Гравине и представника Културног центра Будва, уместо у кабинетима обављена је на позорници пред препуном двораном.

Поред нашег конзула Вељка Ичевића и представника Привредне коморе Југославије Раџа Секулића, концерту је присуствовао и градоначелник инжењер Онорфио Петрапара, члан КП Италије, који је већ тринаест година градоначелник овог града.

Измијењани су поздравни говори. Изречено много топлих пријатељских рије-

чи и добрих жеља, а након тога приређена је заједничка вечера за оба друштва.

Сјутрадан је чланове нашеј ансамбла и његово руководство примио градоначелник Гравине. У поздравном говору он је и том приликом поменуо традиционално пријатељство које је обогаћено једним новим сусретом и садржајем, захвалио се за учешће ансамбла и истакао да је за вријеме другог свјетског рата било пуно југословенских партизана које су скривале породице из Гравине и околине од италијанских фашиста, и да, уколико ко има преживјелих, жеље да их позову да присуствују традиционалном празнику града који се одржава 25. априла. Градоначелник Гравине је, такође, изразио жељу да би са посебним заједничким заједницама даје посјетија Будву у склопу будуће посјете коју ће имати њихово друштво. Након коктела градоначелник нас је приликом обиласка културно-историјских споменика примио.

Истог дана организован је концерт на градском тргу. Наступала су оба друштва. Маса грађана блокирала је све прилазе. У току игре чланови „Кањоша“ по здрављани су буром аплаузом одушевљене публике.

Као вођа екипе — рекао нам је на крају Светозар Радуловић — могу слободно казати да су наши младићи и дјевојке — чланови Ансамбла „Кањош“ — били достојни репрезентанти не само нашег фолклора већ и наше земље.

В. СТАНИШИЋ

